

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak			
	Helyben:	Vidékre:	
Egész évre	12 korona	Egész évre	20 korona
Fél évre	6 "	Fél évre	10 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	5 "
Egy óra	1 "	Egy óra	2 "

Felelős szerkesztő
Kutasi Imre.

Szerkesztőség Csapó-utca 9. sz.
Kiadóhivatal Csapó-utca 9. sz.
Hirdetések a legmérsékeltőbb Árszámítás mellett vételnek fel

Közpénz — Csáky szalmája.

Debreczen, decz. 5.

Sehol a világon nem sikkasztanak annyi közpénzt, mint Magyarországon és sehol a világon nem viseltetnek a közpénztárnaknál oly vak bizalommal az alacsonyabb rangban levő tisztviselők iránt, mint ugyancsak Magyarországon.

Egész nagy statisztikát lehetne összeállítani arról, hogy az aradi árvák megrontójától Krivány Jánostól kezdve az ifjúsági kereszties hadak vezéréig, Kecskeméty Győző-ig hány magyar köztisztviselőt értek lopáson, sikkasztáson — persze már későn, mikor a jómadár már hegyen, völgyön túl járt. Ezek a gazemberek egymás példájából merítettek tanulságot és bátorságot, no meg az újságokból, melyek valamennyi sikkasztóból regényhőst csinálnak és a sikkasztások csinjáról binjáról és a szokás módjáról olyan felvilágosítást adnak, mint akár egy erre a czérra berendezett tudakozódási iroda.

Első sorban természetesen a vak bizalmu ur az oka annak, hogy a pénzeket kezelő szegény és gyenge lelkű emberek megtévednek és módjuk van a bűn elkövetésére. Amerikában már egy nagy kolonia alakulhatott volna Magyarországból a mások pénzével elszókött emberekből, akik ott vidáman és kedélyesen mesélgetik

el egymásnak, hogyan loptak az édes házában.

Pedig a mi törvényeink elég ékesen és körültekintően, intézkednek arról, hogyan kell a közpénz kezelése körül eljárni hogy annak semmi baja ne essék. A szabályrendeletek pedig körültekintő óvatossággal hirdetik, miképpen kell a pénzt átvenni, könyvelni, elzárni, ellenőrizni, megvizsgálni és szállítani. Még sincs semmi látszatja.

Jószerecsse, vak véletlen, hogy akár minden nap nem történik közpénz sikkasztás Magyarországon s hogy azoknak a szegény embereknek, akik a mi pénztárainkban alkalmazva vannak — tulajdonképp részecskebevaló, bizony csak ezeken a becstületes kis embereken mulik, hogy el nem sikkasztották eddig Magyarországot: mert sehol a világon nem lehet olyan könnyen sikkasztani, mint itt.

Mint nagyon sok magyar betegség, ez is azon mulik, hogy a törvényeket és szabályrendeleteket nemcsak, hogy lanyhán, de a legtöbb helyütt sehogy sem tartják be. Nincs komótosabb hivatal, mint egy városi vagy megyei pénztár: kevés a munka, sok a szieszta s a felelőség tudata csak olyankor kezd ébredni a lelkekben amikor főispán ur ömeltósága kissé vexáló hangulatban van és erőlyesebb pénztárvizsgálatot tartat. Az ilyen vizsgálatok

rendszerint azzal a monoton eredménnyel járnak, hogy a pénztár a legszebb rendben találatott, pedig hej! alig van közpénztár, Magyarországon, melyben hiba ne lenne a kréta körül! Dehát a komótos provincián, az atyafiságok és klikkek e legujabb termő talaján-kiknek lenne kedve a bürókat kavargatni? S a csip-csup panamak százaai maradnak mélyeséges titkok, amig természetszerűleg, de évtizedek multán ki nem pattannak. S akkor kitudná a panama felelősét előkeríteni? Vagy a temetőben fekszik az már olyankor, vagy ugy kibujik a felelőség alól, mint annak a rendje. Mert kibujni nálunk szintén igen könnyű dolog.

Csak amikor ilyen szenzációs nagy büntettekről hullik le a lepel, akkor kezd ébredni a lelkiismeret ebben a pénzével bánni nem tudó hazában. Aztán megint elalszik az az álmos lelkiismeret s a gazemberek háborítlanul lopják, és sikkasztják tovább a közpénzt — a Csáky szalmáját. A mig fölülről jövő hatalmas nyomás sok következtében át nem megy a pénztkezelő több hivatalnokok lelkébe az a tudat, hogy a legszigorubbán kell ellenőrizniök az alkalmazottakat, ugy a hivatalban, mint társasági szereplésükben — addig nem lesz biztos az árvák és adósek pénze Magyarországon, Addig az — csak a Csáky szalmája lesz!

Tarcsa.

A föld alól.

Irta: Tömörkény István.

A föld egy helyben van egyformán. A barna homok csöndesen terül el mi sem haborgatja, mert a barna homokon nem győztes a szél, azt nem bírja elbujni. Így aztán a homok jó messze bent mindenféle vizek től ahol áradások nem bántathják elvan a maga valóságában nagyon hosszú időknél át. Egy két emberöltő meg sem kottyan. Tetején az ökrökkel jár a béres, az eke fényes vasa megbasogatja, aztán így van: hol szántó hol tarló. Az eke forgat valamit földön hol ez a csomó van felül, hol a másik. Egyéb nem történik. Akár így maradhatna a dolog az örök kevalóságig.

De történik egyszer véletlenségből hogy mélyebben nyulnak a föld alá, mint azt az ekevas szokta tenni. Nem nagyon mélyen csak egy araszsal lejjebb. Ez olyanvor van ha szükséges a földet kissé elosztani. Ha egy helyen laposra hordják, Ez kubik munka, rendes nevezet szerint gerendás kubikolás. Egy-egy gödröt kivágnak a földből azt el hordják a lapos helyre, a gödrök közt maradó gerendákat széjjelbuzzá a gödrökbe. Hát ez nem valami különös munka kubikusnak nem is nagy munka, két ásó nyomnál lejjebb nem igen jár.

Amint az ásót másodsor lenyomná, megakad a puha munkában is ez ásó és a földből, a vasától némi pendülés hallatszik.

Ráhág az ásó nyomóvasára az ember, ugy erőszakon lá felé, de hát csak nem megy. — Nini — mondja az ember — itt van valami.

A másik gödörből felel rá a czimborája:

— Itt is. A harmadik gödörből való ember nem különben mondja:

— Hát bátya, itt is van. No, most már egy kissé vigyázva kezdik tapogatni az ásóval. Kubikos embernél nem valami tulságosan ritka dolog, ha talál valamit, mivel hogy a földet senki sem durja annyiszor, mint ő. Persze bögrére, csontra, vasdarabra nem sokat ad, leginkább aranyat vagy ezüstöt szeretne találni.

Az nem sok lakik pedig így lent a homokban. A cserepet aztán, ha leli, mérgeesen el is hajítja, hogy minél több darabra törjön vagy pedig azért tör, hogy hátha aranyat égettek bele. A rézdarabot is, ha leli, végig sikojja, hogy hátha arany. Ez nem új divat.

A hetvenes években még sürűbben adódtak elő a patrona hungariaes rézpénzek a gyerekek falhozverőske játékaéhoz igen alkalmas volt vetőpénznek. Azt kalapácscai meg baltával szét szókták verni, mert az volt róla a hit, hogy némelyiknek a belsejében még egy arany pénz van elrejtve. Tudniillik, hogy abban az időben, mikor ez a pénz még járt, a szegény embereken így akartak segíteni a királyok. A szerencse lovát csak később fogták a lutri elébe.

Hát nézik a kubikosok, mi az ott. A homokból csont sárgállik elő, mozgatják:

nem igen akar mozogni. Jobban hozzányul az ember, arra kigördül a gödör fenekére a koponya. A másik kubikban is, a harmadikban is gurulni kezdenek elő a koponyák.

No ennek már csakugyan fele sem tréfa s megütődve tekintenek egymásra az emberek, hogy im hát ők halottakon tapostak eddig? Ez furcsa dolog, kellemetlen dolog, de a megütődés nem sokáig tart, mert hát utoljára is mit lehetne tenni? kirakják a fejeket a kubik szélére s megy tovább a munka.

— Ugyan, kitélék löhettek ezek? — kérdezi az egyik ember.

— Hát kifélék? — mondja a másik. — Talán ugy verték őket agyon a régi világba, aztán ide ledugták.

Persze a koponyák nem szólnak semmit szemlökükben a homok feketéllik, azzal nézik a kubik szélére a tar őszi mezőt. A többi csont, ami előkerült, szintén nem felelt a kérdésre. Csak pironkodtak ott, mert pirosas-sárgás a csont, mikor előkerült, de azután a napfény meg a szél szépen kifehériti.

Pár nap mulva arra jártam, mert hire támadt a dolognak. Arról vert a szó, hogy óriások temetőjére akadtak a kubikusok, ők maguk is ugy hitték, mert szerfőlött nagy-nak tartották a fejeket meg az egyéb csontokat. Koponya akkor már nem volt ott a kiásottak közül egy sem, a nép széthordta galambitónak. Mert régi hit van arról, hogy a galambot, meg minden házkörűli apró jószágot emberkoponyából kell itatni. Hogy abban álljon az ivóvizük. Mert — mondják — akkor soha semmitféle betegség sem ér.

A nagyvilágból.

— **A német hadügyi költségvetés.** A birodalmi gyűlés elé terjesztendő új hadügyi költségvetés a tavalyit mintegy 80 millió márkával meghaladja. Az állandó rendes kiadások 80,126.000, az egyszeri kiadások 61,815.000 márkára rúgnak, míg a rendkívüli egyszeri kiadások 5,852.000 márkát tesznek.

— **Mac Kinley emléke.** Washingtonból jelentik, hogy a képviselőház és a szenátus elhatározta, hogy bizottságot küld ki, a melynek javaslatokat kell tennie Mac Kinley emlékének megünneplésére nézve. Azután mind a két ház elnapolta üléseit Mac Kinley emlékének tiszteletére.

— **Egy olasz államügyész öngyilkossága.** Veronában ezelőtt pár héttel tárgyalták Trivulzió hadnagynak a rágalmozási pörét Todeschini szocialista képviselő ellen. Trivulziót ugyanis Todeschini még folyton vádolja a Canuti leány meggyilkolásával. Az ítéletnek tegnapelőtt kellett volna lenni, az államügyész vádbeszéde után. Az ügyész azonban előtte való éjszaka agyonlőtte magát, nem bírván tovább viselni idegbaját.

— **Krüger egészsége.** Amszterdamból írják, hogy Krüger végképpen lemondott arról, hogy délvidéken töltsen a telet, s továbbra is Hilverzumban marad. Orvosa még októberber kibérelt neki egy villát Montoneban, de Krüger nem akart oda menni, mert Montoneban nincsen hollandus pap. Téltre nagyobb villát bérelt magának Hilverzumban Krüger, mert a veje, Eloff is oda költözött hozzá az egész családjával együtt. Krüger különben

Igy hát nagyon kapóra jött a sok emberfej: mind elvitték orvosság gyanánt. Ha igaz, hogy fűben, fában van az orvosság, lehet a földben is.

Próbáltuk a földet, volna e még benne. Volt. Az ásó folyton esontokba ütközött. Az emberek némán dolgoztak. Egy munkás, erős nyakcsigolyát emelve ki a földből, komolyan nézi s azt mondja:

— Ezön sok ital lemohetött.
Azután pedig arról indult meg a táncskozás, hogy mi lehet most már ez a hely itten.
— Temető — mondja egyik.
— Nem nem — véli más.
— Már mér nem.
— Mer minek gyűttek volna ide, mikor amott a domb.

Az ám, csakugyan, amott a domb. Az nevezetes halom. Nagyon sok halott van benne, mert oda temetkezett a nép abban az időben, mikor még pap nem volt e pusztán tájon. Az is nem olyan régi időbe esik, még husz év előtt csinálták, ha tilalom ellenére is. Leginkább kis halottal. Pap, kántor nem volt, az asszonyok imádkoztak valamit s Mihály sógor két pénz ára tömjént téve a pipájába, rápipált az ártatlanra. — Ha tehát ott volt ez a domb, miért jöttek volna emide temetkezni? — kérdezte az ember.

Erre a többi felelni nem tudott. Egy két emberöltőn túl már az ő emlékezetük elakad. A történetből csak meséket és legendákat ismer, azokat ugyan szépeket. De hogy e pusztákon, ahol a gulya, ménes jár, meg a pusztai sas, valaha nagy magyar községek, városok voltak, arról sejtelmé sincs. Ha csak úgy hallomás után nem velt hozzá itt ott s tündöve nézi a harangot,

teljesen egészséges és nagyon jól érzi magát Hollandiában.

— **Diáktüntetés Madridban.** Mint Madridból sürgönyzik, ma az ujszülött herceg keresztelője alkalmából zárva volt az egyetem. A diákok a palota környékén zajosan tüntettek, a Marseillaiset énekelték és gunyolták a casertai grófit.

Földünk és népünk.

Debreczen, decz. 5.

A statisztikai adatok szerint az összes állambirtokok tiszta jövedelméből (hazánkban) egy holdra 3 korona és 18 fillér esik. míg ellenben Anglia intenzív gazdálkodása holdankint átlag 160 korona jövedelmet mutat (tehát 50-szerese a miénknek.) Ez utóbbi lenne tehát körülbelül kontingensünk maximális földhozama.

Itt azonban meg kell jegyeznünk, hogy valamint más téren, úgy itt is az ember tudásának és tehetőségének megvan a határa, amelyen túl megtörik az ember minden tudása, akarata s törekvése. A földnek is a maximális hozama csak bizonyos határig vihető föl.

Ha tehát valamely állam földművelése ily magas fokot ért és ha népe annyira elszaporodott, hogy a földművelés ily magas kulturája mellett sem képes népének elegendő táplálékot adni, megélhetésüket biztosítani: akkor a nép egy része — a természeti szükségétől hajtva — ki fog vándorolni, keresvén oly hazát, ahol a gyér népséggel mellett a föld képes nekik is megélhetésüket biztosítani, vagy pedig más, kevésbé

mely mélyen járó ekéje nyomán a barázdából kifordul. Messzi idők azok nagyon. Odáig történik még emlékezés, hogy e tájakon járt valaha junaival Vizkeleti Adám is, a juhász-gazda.

— Ez oly nevezetes juhász volt, ez a Vizkeleti Adám, hogy még grófi gyermek is szolgált a keze alatt bojtár gyanánt. Vékony vöröses legény volt ez a grófi gyerek, egy öreg ember egyszer megkérdezte: gróf fi létere miért bojtárkodik, mire azt mondta, hogy ő ezt a foglalkozást jobban kedveli.

Azonközben jön egy igen öreg ember is, bizonyos nevezetű idősb Becsey István.

— No, mit néz ki belőlük?
Nézi az öreg a csontokat s azt mondja:
— Muszkák ezök, uram, muszkák.
— Ezök?
— Ezök hát.
— Már miért volnának ezök éppen muszkák?

— Hát — mondja — nem lehetnek mások, ha egyszer azok voltak.

Hát ez igaz. Az öreg ember pedig folytatja:

— Negyvenkilenczbe erre ténförgött a muszka. Ezön a tájon áthaladtak a rőttenő sok hadak a város felé. Mógottek mindőt, a mit csak találtak, nyerson is. Aztán pusztított bennük a korela. Aztán abba a szomszéd tanyában vót az ispitájuk, az istállóba. Onnan hordták ki a sok halottat, puskára vetve. Én magam láttam jelenleg.

Tehát jelenleg látta az öreg, ami a kinvaló beszédben nem azt teszi, mintha most látta volna, hanem hogy akkor régen, jelen volt az esetnél.

Ilyenformán egészen muszkáknak keresztelődtek volna el a csontok, de azért nem lehetett ebbe egészen belesnyugodni.

művelt, gyengébb népet leigázván, annak terményeit saját hazájába átvizsi.

Ilyen állam például Angolország, mely tuissaporodott népeivel elirasztotta mind az öt világrészt. De még ezzel nem elégedett meg, hanem a másik eszkozhöz is nyult, t. i. mind az öt világrészben — azon ürügy alatt, hogy a keresztényséket, a civilizációt hirdeti, terjeszti — országokat hódított, népeket leigázott, hogy ősterményeiket saját országába átszállíthassa s ezáltal a saját nemzeti vagyonát amazok rovására óriásilag gyarapítsa.

Hogy ily eljárás meddig lesz lehetséges üzni, az attól függ, hogy a meghódított (vagy ha úgy tetszik,) kereskedelmi szerződésekkel lekötött, állam népséinek műveltsége és önérzete mikor fogja legalább megközelítőleg azon fokot elérni, ahol a hódító állam áll; mert ha megközelítette, akkor lerázza magáról a parizitát, mint például ezt a multszázadban az északamerikai Egyesült Államok tették és saját földjének terményeit csak teljes ellenértékért lesz hajlandó átengedni vagy eladni.

Ez esetben helyre áll a két állam között a természetes egyensúlyt: amidőm is egyik állam a másik rovására nem fog élni. —

Ilyen átmeneti időszakot él hazánk is. Csak az a kérdés, lesz-e képes helyreállítani a természetes egyensúly a két állam között.

Látni tehát, hogy valamely állam fölvirágzása s fennállása első sorban a közműveltségtől s közérkölciség emelkedettségétől fel van tételezve. E nélkül a nemzetek mindig szolgaságban maradnak s végre el-

Régebbieknak látszottak ezek a földalatti emberek, továbbá gyerekfej is kecsüt elő.

Azon felül Török Aurél a tudós anthropológus is régieknak mondta őket, a koponyákon meg éppen nevezetes faji jellegeket talált. Ujból meg kellett hát nézni a gödörket. Ez idő alatt miközben eltelt nagyobbodtak a kubikok és megtalálták az ásók egy épületnek termésköböl való alapjait. Ugyanazon módi munka, ahogy már másszor is találtak a homokon alapzatot; nem a homokra építették, hanem a kövek alá' elsőbb síkföldet raknak (alighanem az volt az első beton.) Valaha falvak, kápolnák voltak e csendes tájakon, a törökök ideje előtt. A szeri pusztán ahol most Árpád szobra egymagában áll, Mátyás idejében még város volt. Egy régi másfél száz esztendő térképen amit a határról csinált a körültekintő Kaltschmidt Ábrahám indzellér urunk még piros tintával föl is jegyezte okálással későbbi időnek, hogy akkor még hol és merre látszottak a messzi mezőségekben az összedűlt templomok romjai. Ugy lehet, e helyen is templom állott, harangjának szava innen szállt szerte. Most is száll.

Mert éppen erre a tájra, alig pár száz lépés távolságra e helytől tavaly emelt képeket lát a nép, szükségét érezvén már nagyon neki... Vajon meddig állhatott fel ez amely most a hívők csontjaival előkerülvén helyét? S meddig áll fent majd emez, amely fehér falával, karcsu tornyával büszkén tekint át ide?

A hatalmas lábszárcsontok a nagy erős koponyák nem szólnak semmit.

Csak az öreg tanyai ember mondja csóvalva a fejét:

— Nema vót itt uram, soha sómmi...

pusztulnak léteztek vo

A kiv

évről-évre

Az elmon

lene köve

annyira e

földje nem

biztosítani.

De e

mert péld

ból, hol a

enkrél a

vándorolt

máshol ke

A so

ket emlíj

gyének, a

együttese

tilyra, ille

gazdálkod

zött levő

a rossz t

ujabb); a

néppel val

Talá

nem nehe

művelésr

zésben a

termelés

fedezli. M

leéhez ép

kézműves

napszám

nek mód

megven

ugyanis

a keresk

aruit; eb

akadályo

A n

akarja fö

tését biz

könnyen

különöse

nál (föld

termelő

letet ne

mint a k

Ez

láltak o

ink közé

volt font

be nem

elkészül

kezelt s

is, a né

A v

endölnek

tegnap

igazgatá

röklete

vényjav

széről f

fejteget

ban elf

ezután

nácsko

a törvé

1901. december 5.

pusztulnak a föld sziréről, mintha sohasem léteztek volna.

A kivándorlás jelensége hazánkban is évről-évre növekedő arányokban mutatkozik. Az elmondottak után tehát ebből azt kellene következtetni, hogy hazánkban a nép annyira elszaporodott, — miszerint hazánk földje nem képes már azoknak megélhetését biztosítani.

De ez csak látszat és nem valódi ok; mert például a sűrűbb népességű Ausztriából, hol a föld minősége is rosszabb a miénkénél aránylag, sokkal kevesebb ember vándorolt ki. Ezen jelenség okai egészen máshol keresendők.

A sok tényező közül itt csak a főbbeket említhetjük föl, ilyenek: az államnak, a megyének, a községnek és egyéb közterheknek együttesen ránczhozódása a földművelő osztályra, illetve az őstermelésre; az extensiv gazdálkodási rendszer; a birtok testek között levő nagy különbség és aránytalanság a rossz törvények; a bevándorlás (régiből és újabb); a földbirtokkal, illetve a földművelő néppel való nemterődés.

Talán az egész világon viszonylagosan nem nehezedik az állam oly súlyral a földművelésre, mint Magyarországon. Végelemzésben az állam az összes bevételeit az őstermelésből (földművelés és bányászathoz) fedezi. Mert jóllehet, hogy az állam bevételeihez éppen úgy járul hozzá, adót fizet a kézműves, a gyáros, a kereskedő meg a napszámos, mint az őstermelő, de mindezeknek módjukban van ezen adót másokon megvenni, magukat kárpótolni. A kézműves ugyanis drágákban csinálja készítményeit; a kereskedő pedig nagyobb százalékkal adja árult; ebben őket semminemű faktor nem akadályozhatja.

A napszámos is — természetesen — akarja fölemelni a napibéréit, hogy megélhetését biztosítsa; de ez már nem megy oly könnyen, oly simán, mint a két előbbiené; különösen nem mehet az őstermelő munkásnál (földművelő és bányászna), mert az őstermelő munkaadó az innen származó többletet nem teheti át senkinek a vállára úgy, mint a kézműves, gyáros vagy kereskedő.

Ez adja magyarázatát annak, miért találtak oly könnyen hívókra mezei munkásaik között a szocialista tévtanok. Szélt volt fontos, hogy földművelési kormányunk ne nem várva a többi szocialis törvény elkészültét, a mezei munkások sorsán igyekezett segíteni, hogy így megmentsse a földet is, a népet is.

T. J.

Belföldi dolgok.

A vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslatot tegnap este tárgyalta a képviselőház közgazdálkodási bizottsága Horánszky Nándor elnöke alatt. Széll miniszterelnöknek a törvényjavaslat ellen több bizottsági tag részéről felhozott kifogásokat behatólag czáfó fejtetései után a bizottság általánosságban elfogadta a törvényjavaslatot. Attérven ezután a részletes tárgyalásra, beható tanácskozás után egy pár kisebb módosítással a törvényjavaslat összes szakaszait elfogadta

a bizottság. Lukács pénzügyminiszter ama kijelentését, hogy a vármegyék pénztári és számvevői személyzetéből azok, akik az 1883. I. törvénycikk 3. szakaszában körülírt magasabb kvalifikációval bírnak, lehetőleg a fogalmazási szakban fognak alkalmaztatni, jelentésébe fölveendőnek határozta a bizottság. Jövendőleg fölveendőnek határozta a bizottság továbbá a jelentésébe azt is, hogy a kormány a törvénynek csoportonként véendő végrehajtását vette tervbe.

Küldöttség a földművelésügyi miniszternél. Szilas Balhás község küldöttsége tegnap tisztegett Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél, hogy az ottani Széchy féle birtok egy részének parcellázásához a községnek segédkezet nyújtson. A miniszter a küldöttséget igen szívesen fogadta és kilátásba helyezte, hogy mindenben segítségükre lesz.

Megtámadott mandátumok. A kir. kuria II. lik választási tanácsa Vavrik Béla elnöke alatt tegnap ülést tartott, a melyen Szemere Miklós tasnádi orsz. képviselő mandátuma és Sántha György választási elnök ellen beadott petíció tárgyalásának határnapjául 1902. évi márczius 13. át, gróf Andrássy Géza rozsnói képviselő mandátuma ellen beadott petíció tárgyalásának napjául 1902. évi márczius 11. ét tűzte ki.

A boerek szabadságharcza.

— Saját tudósítóaktól. —

Budapest, decz. 5.

Lapunk december 1. én kelt számában bő eredeti értesítéseket közöltünk az angol-boer harcztérről és kilátásba helyeztük, hogy ugyanezen eredeti hírförás nyomán legközelebb ismét abban a helyzetben leszünk hogy az élet halálküzdelen egyes részleteiről, a Dél-Afrikában uralkodó állapotokról bő és eredeti tudósítást adhatunk.

Ujabb értesüléseinket a következőkben adjuk:

Hogy az angolok mennyire kiméletlenek még azokkal szemben is akik nemesak hogy nem harcolnak ellenük hanem a háboru legnemesebb feladatát: a betegek ápolását végzik mutatja Brengel kisasszonynak, az ön feláldozó betegápolónak esete. Az angolok Pretória bevételénél elfogták Brengel kisasszonyt levágták a haját férfiruhába öltöztették és Bermudába szállították.

Már a mult tudósítások is hírt adtak arról, hogy tekintélyesboer férfiakat kényszerítettek az angolok páncélvonatokra, hogy azokat a boerek támadásaitól megvédjék. Hiába tiltakoznak ez eljárás ellen a boer férfiak aggyastyánt kényszerítettek egy ily vonatra. Addig is míg a vonat elindult, Kuypert egy kis cellába zárták, hol még egy szék sem volt, s mikor a vonat elindult az öreg embert enyitott fedél nélküli teherszállító kocsi-ban helyezték el.

Az angolok tudvalevőleg mindig azt hangoztatják, hogy az csak vadaszkodás, hogy ők Pretóriában a nem harczoló polgárságot bántalmazák és állításaik erősítésére bizonyítványokra is hivatkoznak. Ezeknek a bizonyítványoknak eredete azonban igen érdekes. Ha valaki pretóriából vagy Johannesburgból el akar költözni előbb egy irást kell aláírni amelyben kinyilatkoztatja, hogy az angolok nem bántották sem sőt, sem javait.

Ezek azok a nevezetes bizonyítványok. Érdekes, hogy az angolok közül nagyon sokan azt hiszik, hogy a boer tisztakat az egyes parancsnokokat Krüger fizeti és pedig

busásan: mivel pedig Krüger aligha győzheti sokáig ezt a rengeteg költséget ebben bizakodva, hiszik, hogy a boerok ellenállása nemsokára megtörik.

A legtiszteltebb alakja a boer küzdőknek Godefroy lelkész, ki a boerokat Isten igéjének hirdetésével leikesíti a küzdelemre. Godefroyt az angolok elfogták és minden formai ítélet nélkül elhurczolták. Godefroyt még más okból is tiszteletet érdemel: négy fia sietett a csatarérra a háboru kitörésekor, egy esett el a csatamezőn, kettőt Indiába vittek mint hadifoglyot egyett pedig Szent Ilona szigetére hurczoltak mint foglyot, és ott egy őrtálló katona lőtte le.

Hogy mennyire biztonságban van a boerok magán vagyona, a sok példa közül mutatja Erasmus asszony példája is kinek Pretóriában négy háza, de azoknak jövedelmét az angolok lefoglalták.

Beindof B. bethlehem (Óranje) tekintélyes es vagyonos pelgár szintén így járt; csak hogy Beindorfot el is fogták Greenpointbe vitték és ott börtönbe vetették. Hosszú fogság után a fokföldi bíróság elé állították és Lingbeek elnök értésére adta, hogy szabadlábra helyezik, de csak oly feltétellel, ha Európába utazik és a boerok helyzetét mindenütt reménytelennek fogja feltüntetni. Mikor ezt megtagadta ismét börtönbe vetették. Felesége egyik hatóságtól a másikig jártkelt kért, könyörgött, de így is hónapok teltek el míg férje kiszabadult börtönéből, de az angolok azonnal Hollandiába transportálták.

Nemrégiben az angol kormány büszkélkedve jelentette ki, hogy a kért megerősítéseket tábornokainak meg fogja küldeni. Ez ugyan rá férne a seregre! Az angolok bár hogy tagadják is, annyira rosszul állanak a legénység dolgában, hogy a benszültött télvad hontentottakat is felöltöztették és a tűzbe vezényelték. Ilyen hordával akarnak ők a bátor, lelkes boerokon győzedelmeskedni.

Egy boer farmer igen jellemzően mondotta: Az angolok először elvették pénzeimet; aztán tönkretették birtokomat; kikérgettek saját házamból, és ma-holnap engem is elfognak. Megyek a háboruba és inkább testvéroim között harczolok.

Igy történhetik azután mag, hogy például Maritz negyvenöt emberrel ment be a Fokföldre, és két hónap alatt kis serege háromszázötven főre emelkedett.

Oly körülmények között, mikor az angolok bármily okból nem mernek nyíltan erőszakoskodni, csalárd uton fosztják meg a boerokat ingóságaitól. Így a boeroknak kezükbe került French tábornok levelezése, amely között utasításokat találtak a tisztek részére, hogy oly esetben, ha a boeroktól sikerült a lovaikat megőrzés és biztonságba helyezés ürügye alatt megkapniok, minden habozás nélkül használják fel a háboru czéljaira.

Kitchener nagy érdemének tüntetik föl az angol lapok, hogy intézkedéseivel a bányák működését biztosította és így azok mind üzemben vannak. Ezekhez az intézkedésekhez azonban sok szó fér.

Alighogy az angolok Johannesburgba betették a lábukat, az aranybánya-munkások béréit öt shillingre szállították le, holott a transvaali kormány egy fontot fizetett nekik. A munkások lázongani kezdtek és nem akartak dolgozni. Erre Kitchener megjelent Johannesburgban és a bányamunkások közül százhuszonötöt elfogatott és a partvidékre szállíttatott. A bányák legnagyobb részében szünetel is a munka.

Hírforrásunk legközelebbre ismét érdekes tudósításokat helyez kilátásba, — melyek közlése által olvasóink a délafrikai háboruról tiszta képet alkothatnak . . .

Egyről-másról.

Egy éjszaka.

O van szépen ragyogtak a csillagok.
Mikor egyszer, réges régen,
Harmatos májusi éjen,
Szíve fájó keservében
Egy kis legény keservesen zokogott.

Minden könyvét ott sirta el a fiú,
Enyhe szellő szárította,
Piros hajnal elcsókolta.
Könyve nem is volt azóta,
De a szíve mindig, mindig szomorú.

Lantos.

Idegbajosok gyógyítása. Az idegbetegek gyógykezelése igen nehéz, az eddigi tapasztalatok szerint főleg testi és lelki nyugalomra van szükségük. De a munka jótékony hatása, az idegek és izmok erősítő működése is nagyon hasznos. Egy híres francia orvos állítása szerint az idegbajosok betegsége hegyi kirándulások által gyógyítható. A hegy-mászásoknál mozog a test minden része, az izmok munkájával együtt jár a tüdő táplálása s az üdítő hegyi levegő. Akiknél az idegbetegség a lelket is hatalmába ejtő, jólésen tekintenek körül a magas hegyekben, kitűnő étvágy után kellemes alvás következik. Ezt a gyógymódot sikeres eredmények után ajánlja a francia orvos.

Dr. Chantemesse tifusz-széruma. Dr. Chantemesse szérumával, melyet föltalálója a klinikák rendelkezésére bocsátott kipróbálás végett, az utóbbi hetekben 135 hagymázbe teget oltottak be a párisi kórházban. Ezek közül csak hatan haltak meg, a többi pedig felgyógyult. Az a hat csak azért, mert a szérumával a megbetegedésük után csak egy hétre kezelték őket.

Ritka áldozatkészség. Wilna kormányzó ság Orany nevű városkájának katonai kórházában apolták a nyáron Sagurski István tüzérkapitányt, akinek veszedelmes bőrbaja volt, úgy hogy a bőr és a bőr alatt levő testrész elhalt. Az orvosok két ízben úgy segítettek a bajon, hogy a beteg lábáról jókora darab bőrt kivágtak és a kivágott bőrt a beteg testrészére tették. Csakhogy a kivágott bőrdarabok nem voltak elégségesek s megismételni nem lehetett az operációt, mert a beteg már nagyon gyöngye volt. Ekkor jelentkezett egy Olenovics nevű katonas ajánlkozott, hogy ő bőrének egy darabját föláldozza beteg társáért. Az orvos Olenovics melléről kivágtott egy huszont négy-szögezentiméternyi bőrdarabot. — amelytől Sagurski bőrbaja megszűnt. Olenovics sebe szintén hamarosan behegedett. Mikor a csár értesült Olenovics Antal önfeláldozó tettéről, ezüst éremmel tüntette ki és tíz rubelt ajánlkozott neki. Az éremnek fölírása ez: „Életmentésért“.

A petróleum áldozata.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, decz. 5.

Megrendítő szerencsétlenség hírére jelenük Debrecz közönségéből.

Ozv. Schram Hermanné, aki egyedül lakott a cselédjével, tegnap előtt a fiát várta a házához s ezért megparancsolta a cselédnek, hogy a függő lámpát gyújtsa fel a szobában.

Amint a lámpát igazgatta, az egyik láncz, amely a lámpát tartotta, kikapcsolódott s az égőlámpa Schramné fejére borult.

A kiömlött petróleum egyszerre lángra gyújtotta a ruháját. Pannuska Zsuzsi cseléd urnóját akarta menteni s az égő ruhát kezdte

leszakgatni, miközben az ő ruhája is meggyuladt.

A házban a két nőn kívül nem volt senki, a cseléd tehát égő ruhájával kifutott az utcára, segítségért kiáltozva.

Az utcáról többen befutottak Schramné lakásába, de ekkor Schramné teljesen összeégve a földön feküdt sőt már akkor a szobában volt szőnyegek is égtek, sőt az ágy-nemű is égni kezdett.

Az összefutott nézek nagynehezen eloltották a tüzet, de Schramné ekkorára jómár kiszorult. A cselédrel még az utcán leszakgatták az égő ruhát, mindennek daczára ez is oly súlyos égési jsebeket szenvedett, hogy életbenmaradásához halig van remény.

A tűz eloltása után érkezett meg Schram József, az öreg jasszony fia, aki anyját már halva találta.

Törvénytörések.

§ A kuria ügyforgalma. A kuriának 1901. január 1-től december 1-ig tanúsított tevékenységéről Balázs Gyula kuriai segédhivatali főigazgató egy kimutatást készített, amelyből megtudjuk, hogy a kurián elintézésre várt 9961 polgári, 1974 váltó, 119 urbéri, 769 felülvizsgálati sommás, 10 235 büntető, 651 fegyelmi és 310 felszólamlási ügy.

Ezek közül elintézésre nyert 6923 polgári, 1281 váltó, 96 urbéri, 669 felülvizsgálati sommás, 8854 büntető, 573 fegyelmi és 270 felszólamlási ügy. Hátralék: 3038 polgári, 693 váltó, 23 urbéri, 200 felülvizsgálati sommás, 1381 büntető, 78 fegyelmi és 40 felszólamlási ügy.

Tavaly november 30-ig beérkezett s részben az előző évről hátralékban maradt ügyek száma: 9520 polgári (441-zel kevesebb, mint az idén), 1747 váltó (227-tel kevesebb, mint az idén), 143 urbéri (24-gyel több, mint az idén), 735 sommás (34-gyel kevesebb, mint az idén), 14.225 büntető (3990-nel több, mint az idén), 628 fegyelmi (23-mal kevesebb, mint az idén) és 466 felszólamlási (156-tal több, mint az idén).

A mi a tavaly november 30-án jelentkező hátralékokat illeti, polgári ügy volt 2846 (192-vel kevesebb, mint az idén), váltó: 539 (154-gyel kevesebb, mint az idén), 29 urbéri (6-tal több, mint az idén), 124 sommás (76-tal kevesebb, mint az idén), 3327 büntető (1946-tal több, mint az idén), 1 tölszólamlási (30-czal kevesebb, mint az idén).

Végeredményben a kuria a folyó év első tizenegy hónapjában 249-czel több polgári ügyet, 73-mal több váltóügyet, 18-czal kevesebb urbéri ügyet, 42-vel kevesebb sommás ügyet, 2044-gyel kevesebb büntető ügyet, 43-mal több fegyelmi ügyet és 195-tel kevesebb felszólamlási ügyet intézett el mint tavaly ugyanezen időszakban.

Végösszeben a kuria tavaly november 30-áig 20.500, az idén 18.566 ügyet intézett el, tehát 1934-gyel kevesebbe, mint tavaly.

§ Gyujtogatató gyerekek. Tegnapismét összeült az esküdtsek, hogy itélkezék egy gyujtogatási ügyben, melyet gyerekek követtek el. A fővádlott egy ravasztekintetű 14 éves fiú, ki azzal van vádolva, hogy a h. n. n. n. határban levő Klein József bérlő do hánytermelő telepén felgyújtott egy kazal dohányt. A vádlottat Tóth Jánosnak hívják. Nagy vakmerőséggel tagadta a ternére rótt cselekedetet és Zagy István nevű nyolc éves gyerekekre igyekezett tolni a gyujtogatást. Zagy István azonban tagadja és bőbeszédűséggel adja elő, hogy a Jancsi miképen gyujtotta fel a boglyát. Ezután érdekesebb

női-érdekesebb jelenetek következtek. A gyerekek egyik a másikra igyekezett tolni a dolgot. A tanukihallgatások különben estig eltartoztak s így az ítéletet csak ma hozhatják meg.

NAPI HIREK.

— Foltónyiné temetése. A Muzsa isten nője gyászlepellet takarta el arczát s úgy hullatta bánatos könyvét a nagy művésznek temetésén, kit hét éves korától kezdve karjain hordozott s vitte dicsőségről-dicsőségre a szinpad deszkáin.

Megható, bánatosan szép temetése volt az elhunyt művésznőnek. Ravatalán ott díszelgett a végső bucsuzást jelző koszorú. Az ismerősök sokasága állotta körül a szentelt hamvakat rejtő koporsót s bánkódó öreg élettársa, egyetlen fia, a foktői ev. ref. lelkész, szerető unokák hullatták reá az igazi fájdalom megszentelt harmatát.

Könyves Tóth Kálmán ref. lelkész, a kitűnő író és költő, tartott porrésze felett megható, szívetelencsűrő gyászbeszédet, melyben megemlékezett a megboldogult művésznő érdeméről, melyet a magyarság érdekében ötven éven át folytatott. Majd megáldotta hosszu álmat nyujtó nyughelyet és ezután gyászkoosira tették a koporsót.

A színházi zenekar gyászzenéjének hangjai mellett megindult a szomorú menet az rektől kísérvé a Csapó utcán keresztül Kossuth utcára a Színház elébe. Itt a koporsótismét levették és bevitték a színház előcsarnokába, hol rögtönzött ravatalra tetették. A színházi tagok »Busan omolnak könyeink« című gyászéneke megzendült szívrehatóan. Mándokyné a boldogult művésztársa és Szabó Karolina ki szintén együtt működött vele, zokogva állottak a koporsó mellett, mely szeretett társnőjüket takarta.

A gyászének után Mándoky Béla veterán színész állott fel és tartott bucsubeszédet. A már csak néhai Szabó Amália felett, Érczess hangja átrengett az előcsarnokból ki az utcára, hol tömegével állott a nép. Elmondta röviden, hogy miket tett a megboldogult a magyar színművészetért, hogy mily szerepekben aratta legnagyobb diadalit és aztán részkető hangon, könyfűrőszőtt szemekkel vett végső bucsut a nagyművésznőtől.

A menet most már megindult a Kossuth utcán temető felé. A felhangzó gyászénekekbe szomoruan zugott bele a fagyasztó téli szél és egy megtört öreg ember keserű sohajtása, aki szíve fele kísértő csendes léptekkel oda, hol nem fáj többé semmi!

Legyen emléke áldott, nyugalma zavartalan!

— Iparos ifjusági felolvasás. Az iparos ifjusági egyesület december 4-én vasárnap d. u. 4 órakor tartja meg az »Iparos Otthon« dísztermében második felolvasását, melyre felhívjuk a közönség figyelmét, a mit e törekvő egyesület annyival inkább megérdemel, mert felolvasásait mindig tanúságos és érdekes műsorral rendezzi.

Jelen felolvasás műsora a következő: 1. »Zokog, zokog a hegedő« Gál Ferencz től előadja az egyet dalköre.

2. »Komoly szavaltat« előadja Köpeczy Károly hittanhanglato.

3. »Felolvasás« tartja Vánts György.

4. »A mama kedvence« vig monológ, írta Rudnyánszky Gyula, előadja Kaliczki Ernő egyetli tag.

5. »Vonós ötös« előadják Piribauer Ferencz Ráczó Lajos Hora Károly, Hora Ferencz és Németh Dániel urak.

Béleti díj: Személyjeggy 20 fill. gyermekjeggy 10 fill. Idényjeggy az 1902 év májusig rendezendő összes felolvasásokra 1 koronáért kapható az Ipartestületnél, vagy a felolvasás napján a pénztárnál.

Az egyesületi tagok egyleti jelvényével be-
lépti díjat nem fizetnek.

— **Leszakadt csatorna.** A Csapó-utca
elején levő csatorna már ma csaknem életet
követelt. Szerencsére nem emberéletéről van
szó, csupán egy ártatlan lóról, mely teljes
gondtalanságban haladt keresztül rajta. Egy
szerre csak kiszaladt talpa alul a föld s be-
lesüllyedt a csatornába. A szegény állat két
súlyosabb végődéssel igyekezett felszínre
jutni, de ezt csak emberek segítségével ér-
hette el. Hát bizony azokra a csatornákra
kissé több gondot is lehetne fordítani, mert
megeshetik, hogy ilyen gondozás mellett
még emberek is belepotyoghatnak Debrecen
város nagyobb dicsőségére.

— **Ellopott minták.** Liberman Jenő utazó
tegnap bejött Debreczenbe hogy itt meg-
rendeléseket gyűjtsön. A minták két ládába
voltak beletelve, az utazó a ládák hordozására
felfogadott egy embert Katona Samut hogy
vigye utána a ládákat. Katona kapott az
alkalmon és elment az utazóval. Egy néhány
helyre el is vitte Katona a ládákat de egy-
szer Libermanak valami dolga akadt és ma-
gára hagyta Katonát a ládákkal. Katona sie-
tett felhasználni az alkalmat és mire az utazó
előkerült Katona nem volt sehol. Az utazó
kereste egy ideig Katonát de az nyom nél-
kül eltűnt. Az utazó az eltűnt Katonát be-
jelentette a rendőrségen.

— **Problemikus csibék.** A múlt hónap
28-án történt, hogy özv. Dér Sándorné, csa-
pókerü lakos két csirkét vett a piacon
Varga Jánosnétól, aki a Gólya utcán lakik.
Mikor aztán hazafelé indult a vásárolt ba-
romfiakkal, elébe állott Piros Istvánné asz-
szony és meglehetősen bőbeszédűséggel elő-
adta, hogy az a két csirke az ő saját tulaj-
dona. A szegény Dérné majd föld alá sü-
lyedt szégyenletében s kivallotta, hogy a
csirkéket Varga Jánosnétól vette. A rendőr-
ség Vargáné ellen megindította az eljárást.

A vallási örület áldozata.

Imakönyvből magyarított anyagilkosság.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, decz. 5.

Az alsó lausitzi Dallenben egy Kaschke
nevű asszonyt a minap a saját családja
agyonmítette.

Ugy az asszony mint családjának tagjai
vallási örületben szenvedték és a gyászos
tettnek az volt a rugója hogy a halál Isten-
nek tetsző cselekedett lesz. A vizsgálat fo-
lyamán erre vonatkozólag Kaschke asszony
legidősebb fia, az egyik gyilkos érdekes val-
lomást tett. Arra a kérdésre hogy miért ölte
meg az anyját, imakönyvére hivatkozott,
melynek 81 ik lapján a következő olvasha-
tók:

»Isten a világosság, ezért nincs közös-
sége a bűnösökkel. Isten a szeretet és ezért
engesztelést nyújt a bűnösöknek és vágyva
nyújtja feléjük a karját, Isten a világosság,
de vérontás nélkül nem lesz a bűnösök-
nek megbocsátásuk.« (Zsidókhoz írt levél,
3. 22. v.)

Ehhez a gyilkos fia hozzátette:

— Anyámat az ördög tartotta meg-

szálva és hogy az ördögöt kikérgethessük,
vérnek kellett folynia. Vér nélkül nincs bűn-
bocsánat, bűnbocsánat nélkül pedig égi élet.
Isten szólított bennünket. Most az ördög el-
távozott tőlünk és mi az égbe jutunk.

A csendőrség egyébként az egész csi-
ládát letartéztatta. A de börtön helyett alkal-
masint az elmobetegek intézetébe fogják
szállítani őket. A helyök mindenesetre
ott van.

Színház.

Színházi műsor.

Csütörfőköen, december hó 5-én, bérlet
54 ik szám »C« — újdonságul először: A
VÖRÖS TALÁR. Dráma 4 felvonásban. Irta:
Eugène Brieux. Fordította: Zsigány Árpád. —
felvonásban.

Pénteken, december hó 6-án, bérlet 55
ik szám »A« — másodsor VÖRÖS TALÁR.

Szombaton december hó 6-án, bérlet
56 ik szám »B« — VASGYÁROS. Színmű 4
felvonásban.

Vasárnap, december hó 7-én két elő-
adás; délután 3 órakor, félhétórakkal: OCS
KAY BRIGADÉROS. Történelmi színmű 4
felvonásban; este 7 és félórakor, bérletzsű-
netben, újdonságul először: SVIHÁKOK.
Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerzette:
Ziehrer F.

* II. Rákóczy Ferencz fogsága. Szilgleti
régii híres darabja, melyet már többször lát-
tuk a debreczeni színpadon tegnap este
ismét színpadra került. Rákóczy szerepét Ödri
kreálta. Meg volt benne az igyekezet, de hogy
nagyobb hatást nem tudott elérni, az annak
köszönhető, hogy nincs alakja a szerephez.
Általában azonban elége igyekezetet fejtett
ki. Breznay Anna, miat Zrínyi Ilona igen jól
alakított s nagy ügyességgel játszott. Sziklay
a jezsuita páter szerepében, Tanay mint Leh-
mann, Komjáthy, mint hesszeni választófeje-
delem játszottak sikeresen. A többiek kisebb
szerepükben jó igyekezetet fejtettek ki. Kö-
zönsége kevés volt. Hja! Magyar történelmi
darabot adnak;

Letartóztatott „miniszter“.

Egy biharmegyei község eseménye.

Budapest, decz. 5.

Érdekes letartóztatás híret jelentik a
biharmegyei Tenkéről. Az eset ott nagy szen-
zációt keltett, de nincs híjával a humoros
iznek se.

Tenkén és vidékén »miniszter« néven
ismerte mindenki Deák Mihály jómódu pol-
gárt. Az igazi nevét sokan nem is tudták.
Miniszter Mihálynak hívták szeltyiben.

Deák Mihálynak volt egy sógornője Ten-
kén. Özv. Illyés Istvánnának hívták. Híres
asszony volt, jósó, kihez a babonás hisze-
keny emberek messze vidékről is eljöttek.
A jósó sok pénzt gyűjtött össze, néhány
ezer forintot. Pár hónappal ezelőtt meghalt
s szép vagyonát legközelebbi rokonai örö-
költék.

A rokonokat egy kis csalódás érte. —
Több örökséget vártak.

Egyikük másikuk tudott róla, hogy Il-
lyésnének egy nagyváradai pénztárában

több ezer korona betett, kamatozó pénze
van. A betéti könyvet azonban nem találták
meg s így lassan beletörődtek, hogy a pénzt
a jósó időközben a takarékpénztárból ki-
vette.

Alig egy pár héttel ezelőtt beállított a
kérdéses nagyváradai pénztáratba egy asz-
szony. Megkérdezték mit akar.

— Egy kis pénzeckém van itt. Azt
akarom kivenni.

— Hogy hívják?

Özv. Illyés Istvánnának — válaszolt s
átnyújtott egy takarékpénztári könyvet, mely
3769 korona betéti összegéről szólt.

A pénztárat gyanu nélkül fizette ki az
összeget. Az asszony, özv. Illyés Istvánné
nevet irt alá. Minden rendben volt. Az ál-
Illyés Istvánné, a »miniszter« felesége egész
nyugodtan hazament s elszámolt a férjének
Deák Mihálynak, ki az egész manipulációt
voltaképpen végezte.

Deák Mihály és a felesége már azt hit-
ték, hogy tettük soha sem fog kiderülni. —
Számításukban azonban szomorúan csal-
lódtak.

A rokonok megsejtettek valamit s
utána jártak. Nagyváradra mentek s ott, az
iltető pénztáratnál megtudták, hogy Illyés
Istvánnának valóban volt betett pénze, de
azt pár héttel előbb sajátkezűleg kivette. Az
örökösök egyszerre tisztában voltak, hogy
itt csalás történt, hiszen az igazi Illyésné
már több hónappal ezelőtt meghalt.

A gyanu Deák Mihály ellen fordult —
kikre már a leltározásnál gyanakodtak s a
kik velük együtt osztokodtak a jósó ha-
gyatékan. A megcsalt örökösök egy nagyvá-
radai ügyvédhez fordultak s mikor bizonyosá-
vált, hogy a manipulációt Deák Mihály és
felesége követték el, teljelentést tettek elle-
nük a nagyváradai ügyészségnél.

Tegnap délután aztán megtörtént Ten-
kén a nagy szenzáció. A csendőrök a nagy
váradai ügyészség telefon utasítására letar-
tóztatták a csaló »miniszter«-t és feleségét.

A bűnös házaspár beismerte a csalást.
Minkettől bevitték a nagyváradai ügyészség
börtönébe.

Sardou a quillotieuról.

— decz. 5.

Sardou, a híres francia drámaíró mar-
lyi magányából ez idő szerint naponként Pá-
rizsba megy, hogy legújabb darabjának a
»Barbárok« próbáin a párizsi nagy operá-
ban jelen lehessen. A napokban ezt az utat
az író barátai társaságában tette meg. A
társalgás Czolgoszról folyt, aki jelenleg halá-
los ítéletének végrehajtását várja börtönében.
Sardou kijelentette, hogy ő a halálos ítélet-
nek meggyőződésből híve és szavai igazolá-
sára a következőket mesélte el:

»En életemben csak egyetlen egy ki-
végzést láttam. Troppmann, a gyilkos, lát-
tam meghalni a verpadon. Az emberek azt
mondják, hogy aki csak egyetlen egy ilyen
véres aktus lefolyását látta, az lelkeben meg-
rendül, megundorodik tőle. Nos, én tapaszt-
alatból mondhatom, hogy mikor Troppmann
fejét legördülési láttam, nem éreztem egye-

bet elégtételnél. Az a bestia megérdemelte sorsát. Az azonban igaz, hogy rettenetesen idegizgató látvány; kivált ha az embernek szerepe van az ilyen véres exekúciónál.

A hallgatóság nagy szemeket meresztett és egészen elhült ettől a kijelentéstől. — Igen, igen, — folytatta Sardou — ne csodálkozzanak rajta. Én Troppmann kivégzésénél szerepeltem. Sőt egy pillanatra azt hitték, hogy én magam vagyok az elítelt. Ugye érdekes? Nos, hát ez a következőképen történt: A kivégzés napját megelőző éjjelen, a rendőrség és a katonaság kordont vont a tér körül, hogy a tömeget a guillotine-től távol tarthassák. Nekem azonban engedélyem volt rá, hogy a fogházba belépsek. Az éjszakát a hóhérral egy szobában töltöttem, az elítelt felbredését várva. Közben beszélgettünk: On valószínűleg adatokat gyűjt a forradalomra vonatkozólag; talán érdekelné fogja önt, hogy én a guillotine-némi javításokat eszközöltem. Ma már nem egészen olyan ez a szerszám, mint a rémuralom idején. Annak idején a kivégzés két tempóval ment végbe. Először egy ovális alakú nyakszorítót kellett alkalmazni, azután lehetett csak működésbe hozni a rugót, amely a hárdot az elítelt nyakára ejtette. E közben azonban egy pár másodpercnyi idő telt el, amely alatt a szerencsétlen delinquens a halálfélelem minden rémületét és borzalmát keresztül élte. Ez az embertelen kínzást az én találmányom megszüntette, amennyiben a nyakszorító és a hárd majdnem egy pillanában működik. Legalább ettől a felesleges gyötrelemtől kímélem meg azokat a szerencsétleneket, akiket végzetük az én kezembe szolgált és én úgy hiszem, hogy ez is humanizmus bizonyos tekintetben. Különben ha úgy tetszik, jöjjen velem, megmutatom önnek a készüléket. A mester elől ment és én követtem.

Az örök kinyitották előttünk a fogház ajtaját és kiléptünk a térre. Amint bennünket a katonaság háta mögött álló tömeg megpillantott, azt hitte, hogy már az elíteltet vezetik a vesztőhelyre és egyszerre zavaros, izgatott kiáltások lettek hallhatók: Le vele! Le vele! A tömeg engem nézett az elítelt Troppmannnak. Szerencsére azonban a tévedés nem tartott sokáig. Ennyiből állt az én szerepiésem Troppmann kivégzésénél.

Igaz ugyan, hogy nagyon szerény szerep volt; de higgyék meg nekem, hogy elég volt belőle ennyi is, a főszerepet nem nagyon szívesen vállaltam volna el: még pedig egyiket sem! Na de hallgassák meg, még nincs vége a történetnek. Ott állottunk a guillotine előtt és én egy fáklya szomorú, bizonytalan világa mellett megnéztem a borzalmas eszközt, amelyet a hóhér apróra megmunkogatott. És ebben a pillanatban magától kinyílt a guillotine mellett az a nagy kosár, amelyikben a kivégzett holttestét szokták felfogni és egy ember alakja lett látható.

Bármennyire is hozzá lehet szokva az ember lelke a színpadi meglepetésekhez, bizonyos váratlan események mégis rettenetesen megrázzák lelkét... Rémműlten ugrottam félre. — Ne féljen! szól a hóhér — a feleségem! És tényleg! A kosárból kimaszó alak a hóhér felesége volt. Az asszony látni

akarta a kivégzést, a hóhér tebát, hogy jó helyet biztosítson a feleségének, férfi ruhába öltöztette és a kosárra bújta. Sardou hallgatósága pedig meglehetősen lelékzant fel, mikor a bizarr történet véget ért.

Különfélék.

+ A kereszténység legdrágább könyve. Pirepont Morgen, az amerikai nagymilliomos, a londoni nagyhirű Quantzschak a fiától több mint százezer koronáért megvásárolta a Fust János által 1459-ben nyomtatott Psalmodium Codex nek egy példányát. Az öreg Quaritsch ki az antikváriusok fejedelme volt, még sírjában is dörzsölni fogja a kezét, ha megtudja, hogy a fia mily kitűnő üzletet csinált. Szakemberek azt mondják, hogy ebből a ritka könyvből eredetileg nem nyomtak többet 14-15 példánynál.

+ Kiderült titok. Papa, mama és a bábé együtt ebédelnek az előkelő vendéglőben. Bábénak ki kell mennie. A pirczér dadaszolgálatokra vállalkozik:

— Jöjjen, urficska, — szól.

Amikor visszatér és helyére viszi a babát, így szól:

— No, most szépen üljön le, kisasszony.

+ Érdekes találmány. Agyugolyót röptében elfogni, ez mindenestre oly mesterség, amit csak néha-néha lehet látni — persze csak cirkusban. Egy Maerters nevű fiatal brüsszeli mérnök azonban komolyan foglalkozik e problémával, amelyet brüsszeli hírek szerint, már meg is fejtett. A mérnök új találmányával a rugalmassági törvények alapján csökkenteni tudja, sőt meg is állítja a repülő agyugolyót. Találmányát hajóösszeütközések megakadályozására is fel lehet használni. Találmánya hadászati szakközlésben nagy feltűnést keltett.

+ Udvarias. Szomorú mosolylyal szól a haldokló:

— Csak egyet sajnálok, doktor ur!

— Mit?

— Hogy nem viszonzok a látogatásait

CSARNOK.

A gonosz mostoha.

— Regény a népeletről. —

I r t a: Szini Péter.

XVIII.

Rabló statárium.

— Halált! halált! — feleltek mindannyian.

Sánta Peti még mindig szabadkozni igyekezett s könyörögve nyújtá kezét a vezér felé.

Pityke Laczi elfordult tőle s intett két rablónak.

— A fára vele! — mutatott a reszkető Sánta Petire. — Kenyérpusztítókat nem tűrünk magunk között!

A rablók rögtön megragadták Sánta Petit.

— Kegyelmezzetek, barátaim! rimádkodott a kegyetlen természetű, sötét lelkű

ember. — Hűségesek! Soha... soha... at nem hágom a parancsot! Csak ez egy szer még vezér ur!... Tekintsen Istenre!

A barlang szája előtt terebély fűgyfa emelkedett, melynek egyik vastag ága a barlang felett nyúlt ki.

Egyik rabló vastag kötelet kötött a vastag ágra, melylyel az ágat lejjebb húzta a földhöz. Ekkor megragadta kezével s tartotta, míg a többiek Sánta Peti a fa alá kísérték.

A nyomorult rabló jajgatva tördelte kezét s rimádkoló hangon kért kegyelmet.

A halál félelem megfosztotta erejétől s térdre rogyott a fa alatt.

— Ne töltsetek vele az időt. A fára vele! — parancsolá a vezér.

Egyik rabló megragadta a nyomorultat s nyakába kötötte a vastag kötelet.

— Mehet! — kiáltott fel.

Az eleresztett faág egyet sunant a levegőben és Sánta Peti is felemelkedett vele.

Hurokkal nyakában, kékült zöldült arccal vergődött darab ideig a nyomorult rabló.

Megbűnhődött, a miért egy megkínzá a vén Izsákot.

Hja, az isteni gondviselés nem siet, de nem is késik!

XIX.

A gonosz nő bűnhődése.

Kaczér Kata tombolt örömeiben, midőn ártatlan férjét elkisérték a rendőrök.

Mihelyt megszabadult gyűlölt férjétől, rögtön elkezdte előbbi életét.

Most már unta Pityke Laczit. Azon igyekezett, hogy szabaduljon tőle.

Tartott a gonosz nő, hogy kiderülhet a nagy titok, mely Pityke Laczihoz oly erős szálakkal kötötte és akkor ő is nagy bajba juthat.

Legjobbna láta hát tudni a kegyetlen rablóvezéren.

Megnyitotta házáat ismét. Mulatság mulatságot ért nála.

A falu ifjai odagyűltek össze. Kaczér Kata nem igen volt válogatós. Egyforma előzékenységgel fogadta mindeniket.

De mégis különösebben kitünteté a Hegedüs Marczit, a bíró legényfiát.

Elárasszotta a legényt minden — szerelmét eláruló — dolgokkal. Ajándékozgatta pipával, zseccskóval, zsebkendővel.

Hegedüs Marczinak tetszett a vig élet, melyet Kaczér Kata házában tapasztalt.

Alig várta az estét, mindjárt ott termet s együtt rendeztek a nyomorult Katával a mulatságot.

Azonban félt Pityke Laczival egyszerre szakítani, úgy akarta, hogy apránként győze meg a rablót elhidegülésével.

Fentartotta hát vele a jó viszonyt és szívesen fogadta házában, de egyuttal értette vele, hogy mily terbére van látogatása.

Pityke Laczi eleinte nem is sejtett semmit Kata elfordulásáról. Ezután is odahordta hamrájába a lopott tárgyakat.

Hogy a bíró fiát többször ott találta Katarán, ez nem keltette fel féltékenységét. Hészen Kata máskor is úgy tett. Ha mulatságot rögtönzött, behívta a fél falut.

A falusiak irigykedve nézték a mindig udvariasan öltözköpő Kaczér Katát, kinek anyja volt a ruhája, hogy számát sem tudta.

Bár már eltűntek arca rózsái és szemek körül ráncz mutatkozott, mégis mindig úgy öltözködött, mint eladó lány volna.

Boszantotta is ezzel a jó Csizlik Jánost ki gyakran elbeszélgette a feleségének, hogy mily rossz teremtés az a Kaczér Kata.

A férjet elzárják s ő mégis piperéskedik, mulatságokat rendez házában.

— Mert telik neki miből s nem igen szeretheti az urát! — jegyezte meg Csizlikné alapos ismerettel.

Folyt. köv.

11802

1901 tkv.

Árverési hírdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék mint tkv. hatóság részéről közhírré tétetik hogy a debreczeni első takarékpénztár vegrehatatónak Vég János és neje elleni vegrehatási ügyében a debreczeni kir. törvényszék a debreczeni kir. járásbíróság területén levő a. debreczeni 1886 sztyvben. A + 1981 hrsz. alatt foglalt 3274 régi nép sor számú házastelekre 3360 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén annak fogantatására határidőül 1901 évi december hó 17-ik napjának d. u. 3 órája e kir. törvényszék árverési termében kitűzetett. Kikiáltási ár 3366 korona azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alól is elfog adatui.

Az árverezni szándékosok tartoznak a kikiáltási ár 10 % készpénzben vagy óvadék képes érték papirokban letenni avagy az 1881 LX. t. cz. 170-§ értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kiküldöttnek átadui.

Az árverési feltételk a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Debreczen város rendőr kapitányságánál tekinthetők meg.

Kelt Debreczen a kir. tszék mint tkvi hatóságnál 1901 október hó 15 napján.

Harsányi Gusztáv.

kir. tszéki bíró.

POLGÁR SÁNDOR

magy. kir. szabad. nyert orvosi mű-és közezerész BUDAPEST.

VII. Erzséb t-körút 50. sz

Ajánlja dusan felszerelt raktárát sajátgyártmányu orvosi, sebészeti és beteg-ápolás-tárgyakban. Saját találmányu m. kir. szabadalmazott Polgárféle **SERVHŐTŐ**

haskető, görsér-elleni gumi-harisnya, orthopedia-köszűlékek, műlébak és kezek stb.

Valódi franciaia különleges-ségek F. Bergu-rand file párisi gyarából.

Stánzas ellen vétele 16302. sz. a. Reszletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Árverési hírdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a vb. Veres Lászlóné csódtömegéhez leltározott és 11817 kor. 30 fillért tevő activ követelések 1901. Deczembar hó 28-án délután 2 órakor a helybeli kir. törvényszéki árverési termében készpénz fizetés mellett el fognak árvereltetni azzal a megjegyzéssel, hogy a csódválasztmány a követelések fennállásáért, vagy behajthatóságáért szavatosságot nem vállal.

Debreczen 1901. november hó

20-án.

Sugár Gyula
bir. végrehajtó.

Vasuti menetrend

Érvényes 1901. Október hó 1-től
— Egységes vasuti idő szerint. —

Debreczen Budapest (M. áll. v.-tól.)		V o n a t		É r k e z i k	
Debreczenből indul					
P.-Ladány*	12.—	déli	Vegyesvonal	1.28	délután
P.-Ladány	8.10	este	Személyvonal	9.48	este
Budapest	9.01	délelőtt	Gyorsvonal	1.50	délután
Budapest	12.36	délután	Személyvonal	8.10	este
Budapest	10.27	éjjel	Személyvonal	5.45	reggel
Budapest	4.16	délután	Gyorsvonal	9.40	este
P.-Ladány	3.37	"	Tv. sz. sz.	5.34	délután
Debreczen—M. Sziget—Kőrösmező					
Királybassa	5.10	reggel	Személyvonal	2.08	délután
Kőrösmező	2.56	reggel	Személyvonal	12.41	délután
M.-Sziget	3.56	délután	Személyvonal	10.50	éjjel
M.-Sziget	12.17	délután	Gyorsvonal	4.56	délután
Szatmár-Németi.	7.58	este	Tv. sz. sz.	12.03	éjjel
Szatmár-Németi	6.46	este	Gyorsvonal	8.50	este
Debreczen—Szerencs					
Szerencs	8.22	reggel	Személyvonal	11.21	délelőtt
Szerencs	4.01	délután	"	7.03	este
Szerencs	6.58	este	"	10.43	éjjel
Debreczen—Füzes-Abony					
Füzes-Abony	4.42	reggel	Vegyesvonal	10.24	délelőtt
Tisza-Füred	4.21	délután	"	7.56	este
Debreczen—Nagy-Léta—Vértes					
N.-Léta—Vértes	9.35	reggel	Vegyesvonal	11.16	délelőtt
N.-Léta—Vértes	4.31	délután	"	6.18	este
Debreczen—Tisza-Lök					
Tisza-Lök	5.28	reggel	Vegyesvonal	9.17	délelőtt
H.-Nánásig	4.06	délután	"	7.29	este
H.-Nánásig	11.20	délelőtt	"	1.18	délután

* Minden kedden.

Budapest—Debreczen

Debreczenbe érkezik		V o n a t		É r k e z i k	
P.-Ladány	7.41	reggel	Tv. sz. sz.	6.08	reggel
P.-Ladány	5.03	reggel	Személyvonal	4.00	reggel
Budapest	3.36	délután	Személyvonal	9.15	délelőtt
Budapest	6.26	este	Gyorsvonal	2.03	délután
Budapest	2.33	éjjel	Személyvonal	7.05	este
Budapest	11.44	délelőtt	Gyorsvonal	6.50	reggel
Kőrösmező—M. Sziget—Debreczen					
Szatmár-Németi.	8.46	reggel	Gyorsvonal	6.42	reggel
Szatmár-Németi.	7.32	reggel	Személyvonal	3.45	reggel
M.-Sziget.	12.16	délután	Személyvonal	6.—	reggel
Szatmár-Németi.	6.45	este	Személyvonal	2.47	délután
M.-Sziget	3.55	délután	Gyorsvonal	11.35	délelőtt
Kőrösmező	10.12	éjjel	Személyvonal	1.22	délután
Szerencs—Debreczen					
Szerencs	8.07	reggel	Személyvonal	5.—	reggel
Szerencs	12.07	délután	Személyvonal	9.03	délelőtt
Szerencs	7.53	este	Személyvonal	5.10	délután
Nagy-Léta—Vértes—Debreczen					
N.-Léta—Vértes	7.18	reggel	Vegyesvonal	5.25	reggel
N.-Léta—Vértes	3.13	délután	"	1.05	délután
Tisza-Lök—Debreczen.					
Tisza-Lök	8.17	reggel	Vegyesvonal	5.06	reggel
Tisza-Lök	6.25	este	"	2.35	délután
H.-Nánás	3.30	délután	"	1.30	délután
Füzes-Abony—Debreczen					
Tisza-Füred	8.—	reggel	Vegyesvonal	4.18	reggel
Füzes-Abony	5.45	délután	"	11.35	délelőtt

Eckert — Edelbraut-féle
gyógyhatású

Természetes Likör
hegyi növényekből készítve jó-
ízű gyomorsrősítő,
Vadászatokon, úgy kirándu-
lások alkalmával
vizzel vegyítve kitűnő üdítőül
szolgál. Legajánlatosabb házaszer-
és. és kir. szabadalmazott

Likör gyár
Alb. Eckert Grác

Szépség és egészség

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bármilyen folt az arczán, az
használja a teljesen artalmatlan Rozsnyay
féle világhírű

Cerail-arczkenőcsöt,

mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztá-
vá és üdévé teszi. Egy tégely ára 1.40
fill. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-**
szappan egy drb. 70 fill., **Serail-hőlgypor**
egy doboz 1.40 fill. Kitűnő és valódi **Epe-**
szappan egy drb. 80 fill

A t. ez. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyez-
védjeggyel vannak ellátva, mely az nradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: **Rozsnyay Mátvás** gyógytárában Arad Szabadságt.

valamint minden magyarországi gyógyszerárba.

Idegesség,
verszegényseg

és az ebből származó bajok ellen legbiz-
tosabban hat Rozsnyay

Vasaschinabora,

mely saját természetű menesi édes borral
készítve, hatásában minden hasonló ke-
szítményt felül mul. Egy üveg ára 2 kor.
10 fill. 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill

Diszitett női kalap
már 2 frttól feljebb.
Szörme coliók.
Karmantyukban
nagy választék

Hajdu és Biharmegye általánosan elismert legnagyobb

Női felöltő és női kalap
áruháza

Téli posztó gallér,
prémium
12 frttól feljebb.
Eredeti modell drbok.
Szinházi gallérok fél
árban.

ROZSA LAJOS

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Prémes téli kabát
már 6 frttól feljebb.
Prémes félpaletók
már 10 frttól feljebb.

tulhalmozott raktár miatt

nagy alkalmi-eladást

rendez.

Gyermekek köpönyeg
már 3 frttól feljebb.
Szörme gallérok
már 8 frttól feljebb.

Csász. és kir.

udvari szállító.

DITMAR R. BUDAPEST

IV. Kossuth Lajos-utca 3.

Legnagyobb választék:

Petróleum lámpák, villamos, továbbá kombinált villamos és légszesz csillárok
Ditmár-féle szabadalmazott teljesen szagtalanul égő és transportálható rütő és főző kályhákban.

Különlegesség:

Ditmár-féle „biztonsági szalon-petróleum“ s **brilliáns-petróleum,**
Arjegyzék a szükséges lámpanem megjelölése után kívánatra
ingyen és bérmentve.

Költségvetéssel, villamos és légszesz világító testekről készség-
gel szolgálók.

Debreczen, nyomtatott Kutasi Imre utóda könyvnyomdájában.

XI.

D

Egész évre
Fél évre
Negyed évre
Egy hónapra

Az

Nem
turális é
pontban
pen hely
dön. Ez
tal nem
ered, me
mára 18
ményből
természe
mi csak
nyerni.

Ha
akkor k
nem elé
azonban
runk él
rásunk,
körökb
állapota

E s
üdözöl
nunk E
fia La
tanulmá
egész m
pagálja,
kitűnő
jának.

Egyszer
Jó sorst
Dus vol
S benne

Csak eg
Esdő sz
Mikor n
Es a sz

Grága
Nem os
Helyett
elviseln

Es jött
Ki az if
Veled
Ha e k

Az ifju
Szive h
Kincsét
Megy s

Gyémá
S olyan
Mert d
A te vi